

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Inimicorum dilectio obligatoria est, ac praecipua christiani
hominis nota.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

Articulo demum undecimo sic ait sanctus
 Doct̃or: *Dicitur ad Ephes. 5. vir debet dilige-
 re uxorem suam, sicut carnem suam, sed corpus
 suum minus debet homo diligere, quam proximum:
 inter proximos autem magis debemus parentes
 diligere: ergo magis debemus diligere parentes,
 quam uxorem: Quamquam vero uxorem
 intensius diligatur, tanquam magis conjuncta
 major tamen est ex caritate parentibus reverentia
 exhibenda. Porro ad id, quod Gen. 2. dicitur
 propter uxorem relinquet homo patrem & matrem:
 dicendum, quod non quantum ad omnia
 deseritur pater & mater propter uxorem;
 quibusdam enim magis debet homo assistere paren-
 tibus, quam uxori: sed quantum ad univ-
 ersam cohabitationis, relictis omnibus parentibus,
 hæret uxori. Non omnes in hoc conveniunt
 Theologi: verum hæc est doctrina divi The-
 ologi.*

CAPUT II.

*Inimicorum dilectio obligatoria est,
 præcipua Christiani hominis nota.*

Magnum caritatis præceptum est inimicorum
 dilectio, quod Christianorum est proprium.
 Cum enim apud sanctum Matthæum Dominus
 excellentius aliquid Fidelibus vellet tradere
 quam Judæis traditum fuerat, sic illos alloquitur:
*Audistis quia dictum est. Diliges proximum
 tuum, & odio habebis inimicum tuum. Hæc
 erat lex servitutis. Ego autem dico vobis
 Diligite inimicos vestros, benefacite his qui od-
 iant vos.*

I. *Inimicorum dilectio obligatoria est* Sc. 367

runt vos, & orate pro persequentibus & calum-
niantibus vos: ut sitis filii patris vestri, qui so-
lem suum oriri facit super bonos & malos, &
pluit super justos & injustos (cap. 5.).

David homo juxta cor Dei Sauli bis ignovit,
cum interficere posset; & de suis inimicis aper-
te sic loquitur: *Si reddidi retribuendis mihi*
mala, decidam merito ab inimicis meis inanis
(Psalm. 7.). Et alibi: *Ego autem, cum mihi*
molesti essent, induebar cilicio, humiliabam in je-
junio animam meam; & oratio mea in sinu meo
convertetur. Quasi proximum, & quasi fra-
trum nostrum, sic complacebam: quasi lugens,
& contristatus sic humiliabar (Psalm. 34.).

Sic ante Evangelium difficillimum præcep-
tum eximie exercebat, nobisque illustre illius
servandi tradebat exemplum. *Admonemur* (in-
quit sanctus Augustinus in *Psalm. 34.*) *in om-*
ni tribulatione nostra non cogitare quemadmodum
respondeamus inimicis nostris, sed quemadmodum
orando Deum propitiemus, & maxime ne tenta-
tione vincamur; deinde ut etiam illi, qui nos
persequuntur, ad sanitatem justitiæ convertantur.
Apud Ecclesiasticum legebat Judæi: *Relinque*
proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi
peccata solventur (cap. 28.). Sapiens vero
in Proverbiis sic ait: *Si esurierit inimicus tuus,*
dona illi: si sitierit, da ei aquam bibere (cap.
25.). Quomodo ergo persuadere sibi poterant
Judæi, a Deo sibi permissum inimicos odio ha-
bere?

Hæc

Hæc verba, quibus abutebantur: *Odio habebis inimicum tuum*, nullibi leguntur in sacris Litteris: hæc erat Pharisæorum additio, qui per pravis suis interpretationibus legem Moysi corruperant. Cum enim in Levitico Deus dixisset: *Diliges amicum tuum* (cap. 23.), contrariorum lege ipsi inferebant, inimicum odium habendum. Sane Israelitis præceperat Deus, ut idololatrias vicinas nationes perderent, & præcipue ne Ammonitis quid boni facerent: *Ne quaras eis bona cunctis diebus vitæ tuæ* (Deut. 6.) verum non de Israelitis hoc est intelligendum, neque de extraneis quoad formale internum odium. Contra sic illis Deus præceperat: *Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te portare sub onere, non pertransibis, sed sublevaris cum eo* (Exod. 23.). Quomodo ergo permisserat Deus Israelitis, ut inimicos suos odissent, si horum etiam jumenta juvare illis præceperat?

Ex naturali jure inimicorum dilectio promittitur, & in proximi dilectione fundatur, qui cum homo sit, nostræque naturæ sit particeps, nobis est diligendus. Id explicans divus Thomas ait: *Dilectio inimicorum tripliciter potest considerari. Uno quidem modo, ut inimici diligantur in quantum sunt inimici: & hoc est per se ipsum caritati repugnans, quia hoc est diligere malum alterius. Alio modo potest accipi dilectio inimicorum, quantum ad naturam, scilicet in generali universali: & sic dilectio inimicorum est de necessitate caritatis, ut scilicet aliquis diligens Deum*

II. *Inimicorum dilectio obligatoria est &c.* 369

Odio huiusmodi proximum, ab illa generalitate dilectionis in sacris proximi inimicos suos non excludat. Tertio motio, quod potest considerari dilectio inimicorum in speciali, ut scilicet aliquis in speciali moveatur motu dilectionis ad inimicum: Et istud non est de necessitate caritatis absolute, quia nec etiam moveatur in motu dilectionis in speciali ad quoslibet hominem singulariter est de necessitate caritatis, quia hoc est impossibile. Est tamen de necessitate caritatis secundum preparationem animi, ut scilicet homo habeat animum paratum ad hoc, quod in singulari inimicum diligeret, si necessitas occurreret (2. 2. quæst. 25. art. 81.). Aperre si quidem ait Apostolus: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi (Rom. 12.).

Nec sufficit inimicos suos non odisse, generali insuper dilectione sunt amandi, & generalia omnia erga illos caritatis officia sunt præstanda, veluti æternam vitam iisdem cupere, pro eorum conversione orare, omniaque illis communia amicitiae signa exhibere, videlicet salutationem reddere, illosque alloqui, & invisere, nisi pro illorum emendatione a nostro aspectu arceamus, sicut David Absalomo post fratris sui necem aspectum suum negavit. Particularia vero amicitiae signa, quæ solis præstantur amicis, veluti familiarem conversationem, convivium, hæc similia inimicis tribuere caritas sub lethali peccato non jubet, nisi hæc negando gravis scandali tribueretur occasio. Qui ergo inimicis suis parcere se dicunt, illosque nec

Godeau Theol. Mor. Pars I. A a salu-

salutare volunt, neque aspicere, falluntur perfecti. Odium suum tegunt, quod clam in eorum cordibus semper vivit, communia siquidem societatis officia inimicis suis negant. Non igitur solummodo propter scandalum, quod habent inimicis officia negando aliis tribuitur, Deus læditur; verum etiam quia horum officiorum ommissio præcepto proximum diligendi opponitur, cujus observatio non ab hominum æstimatione, aut iudicio pendet, qui bonum malum dicunt, & malum bonum. Quamobrem ista solutio est neganda, qui inimicos suos nec salutare volunt, nec aspicere, nisi iusta adsint rationes actiones hasce omittendi.

Ad perfectionem spectat ea inimicis præbere, quæ passim erga amicos exercentur. Hoc nobis in Evangelio præceptum tradidit Dominus: *Estote ergo vos perfecti, sicut & pater vester celestis perfectus est (Matth. 5.)*, sicque summe de diligendis inimicis præceptum concludit. Majoris sane perfectionis est inimicum diligere quam amicum. Commendat (inquit sanctus Paulus Rom. 5.) caritatem suam Deus in nobis quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est: cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus. Itaque inimicorum dilectio erit excellentior, quoniam magis ad Dei dilectionem propinquat. Mire explicat sanctus Augustinus quidquid in hoc negotio potest contingere, inquit: *Reddere bona pro malis, non reddere mala pro malis, reddere bona pro bonis, reddere*

Inimicorum dilectio obligatoria est Sc. 371

mala pro malis, non reddere mala pro bonis: horum duo prima bonorum sunt, & eorum duorum prius melius: postrema duo malorum, & eorum posterius deterius: duo media quodammodo mediocria, sed eorum prius propinquum bonis, posterius propinquum malis. Hæc in Scripturis sacris oportet attendere (in Psalm. 108.). Apostolus Paulus Fideles sic monet: Nulli malum pro malo reddentes (Rom. 12.), idemque repetit Apostolus Petrus inquit: Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto (1. Petr. 3.).

Amicorum dilectio impura plerumque est & carnalis, & de ea sic Dominus loquitur: Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne & Publicani hoc faciunt (Matth. 5.)? Sanctus vero Augustinus inquit: Homo hominem vincit humana felicitate; diabolum inimici dilectione. In statu naturæ lapsæ, in quo nullam homo injuriam pati potest, ac vindictam semper optat, difficilior est inimicorum dilectio, sicque præmio quoque dignior.

Attamen contra hanc dilectionem non peccaret, qui inimico suo temporale aliquod malum cuperet, quod ad ejus correctionem & salutem proderet. Sic enim non odio, sed amore prosequimur inimicum; sicut optare liceret, ut omnes improbi, qui civitatem turbant, aut scandalizant, propter publicam utilitatem e medio tollerentur. Verum hæc desideria valde sunt periculosa, & animus ab omni vindictæ desiderio purus esse debet, quod facile nimis regitur

salutis inimici, aut publici boni zelo. Cum dixisset sanctus Paulus: *Si esurierit inimicus tuus, munda eum; si sitit, potum da illi*, subdit: *Hoc enim faciens congeres carbones ignis super caput eius* (Rom. 12.). Variè hunc textum explicant Interpretes: quidam putant id intellexit Apostolum, nempe collatis inimico suo beneficiis, caritatis ignem in ejus corde excitari, & gratum animum; alii putant hisce ignis carbonibus significari, collatis inimico beneficiis Deum iram adversus illum accendi, nisi poeniteat. Sic explicant sanctus Joannes Chrysostomus, Theodoretus, & Theophylactus; sed hæc explicatio non bene Apostoli fini convenire mihi videtur, videlicet ad proximi dilectionem commendandam: nam qui in hostem beneficia conferret, ejusdem a Deo sperans vindictam, christianum opus non ageret.

Prima igitur explicatio mihi magis arridet, quam tradit sanctus Hieronymus inquit: *Carbones ignis congregabis super caput ejus, non in maledictionem & condemnationem, ut plerique existimant, sed in commotionem & poenitentiam, ut superatus beneficiis, excoctus fervore caritatis inimicus esse desinat* (lib. 1. Dial. contr. Pelag.). Hæc est quoque sancti Augustini Sententia, qui ait: *Ut intelligas carbones ignis esse urentes poenitentiae gemitus, qua superbia sanatur ejus, qui dolet se inimicum fuisse hominis, a quo misericordia ejus subvenitur* (lib. 1. de Doctr. Christi. cap. 10.).

Davidis cor ab omni vindictæ cupiditate purum habere oporteret, & cum illo divina justitia

Inimicorum dilectio obligatoria est &c. 373

ne jura tueri, & sic clamare: *Erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei: convertantur & erubescant valde velociter (Psalm. 6.). Averte mala inimicis meis, & in veritate tua disperde illos (Psalm. 53.).* Non enim David inimicorum suorum ruinam petebat, ut iram suam expleret, sed ut illi ad cor redirent, & converterentur, vel ut eorum supplicio Dei justitia exaltaretur. Alibi dicitur: *Latabitur justus, cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris (Psalm. 57.).* Deo relinquenda est vindicta, sed non ut vicem nostram gerat, ut jura nostra farciat, ut nos ulciscatur. Nostri sanguinis vindictam optare licet; sed Martyres imitari oportet, qui in Cælo clamant: *Vindica sanguinem nostrum, qui effusus est (Apoc. 6.).* Si enim (inquit sanctus Augustinus in Psalm. 71.) *malum pro malo non est cuiquam reddendum, non solum factum malum pro facto malo, sed nec votum malum reddendum est pro facto vel voto malo. Reddit autem votum malum, qui etiamsi non seipsum vindicat, tamen ut ejus inimicum Deus puniat, expectat atque optat. Quapropter cum & homo justus & homo malus de inimicis suis velint a Deo vindicari, unde discernentur, nisi quia justus & magis cupit inimicum suum corripi, quam puniri, & cum in eum videt a Domino vindicari, non ejus delectatur pœna, quia eum non odit, sed divina justitia, quia Deum diligit. Denique si hoc seculo in eum vindicatur, vel pro illo etiam letatur si corrigitur, vel certe pro aliis ut eum timeant imitari, ipse quoque fit melior, non supplicio*

plicio illius odia sua pascendo, sed errata emendando; ac per hoc de benevolentia est, non de malitia, quod lætetur justus cum videt vindictam, manus suas lavat, id est opera sua mundiora facit in sanguine, hoc est in exitio peccatoris, mens inde non mali alieni gaudium, sed divina admonitionis exemptum.

Denique peccatorum remissio cum venia inimicis tributa conjuncta est; sic enim in Orat. dominica precamur: *Dimitte nobis debita vestra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Urque omnem dubitandi locum Dei filius occupat, subdit apud sanctum Matthæum: *Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cœlestis delicta vestra (cap. 6.)* & apud sanctum Marcum: *Cum stabitis orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut Pater vester, qui in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra (cap. 11.)*. Quamobrem ait sanctus Cyprianus: *Adjunxit plane & addidit legem, certa nos conditione & sponsione constringens, ut sic nobis dimitti debita postulemus, secundum quod & ipsi debitoribus nostris dimittimus, scientes impetrari non posse quod pro peccatis petimus, nisi & ipsi circa debitores nostris paria fecerimus (de Orat. Domin.).* Illumque sequens sanctus Augustinus inquit: *Si in petitione mentimur, totius orationis nullus fructus.*

Hinc sustineri nallatenus potest Casuistarum aliquot recentiorum sententia, qui docent licitum esse mortem illi optare a quo grave aliquod malum

Inimicorum dilectio obligatoria est &c. 375

malum timemus, dummodo non ex odio id optemus, sed solum ut malum imminens caveamus; deque alicujus morte licitum esse gaudere propter bonum, quod nobis inde provenit (a). Illa siquidem ad proximi odium viam sternit, & a proximi dilectione longe abest, quæ nobis tam aperte in Evangelio præcipitur, & quæ christiani hominis proprius est character. Si enim propter temporale aliquod damnum inimici mortem optare liceat, nonne hominibus occasio datur, ut clam odia sua foveant, iramque suam desideriis hisce expleant? Si apparens quælibet ratio ad hoc sufficiat, nonne aliqua semper aderit? Nonne facile sibi quisque persuadeat, se non illum odisse, cujus mortem optat, vel quem obisse lætatur; sed lætari unice ob damnum a se remotum, vel ob acceptum emolumentum? Vehementer hoc a caritate distat, quæ non quærunt quæ sua sunt, sed quod aliis proficit.

SECTIO

(a) Horum opinionem ceu erroneam Innocentius XI. declaravit, cum hanc *num. 13.* propositionem damnavit: *Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.* Huic consonat alia numero 14. ab eodem zelosissimo Pontifice prohibita: *Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris; non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.*